çark başak ATILIM

12 Ekim 1987 — Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz — ÖZEL SAYI

BEHİCE BORAN'I YİTİRDİK

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi'nin açıklaması

Boran'ı yitirdik. Boran Türkiye İşçi Partili idi, Partimizin üyesi, 1964'deki kongresinden itibaren Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi, 1970 Kasım'ından buyana da genel başkanı idi. O, Partimizin 27 yıllık mücadele tarihinin 17 yılına genel başkanımız olarak damgasını vurdu.

Boran partinin yolunu çizen teorisyeni, ideologuydu. Onun da ötesinde en genç militan kardeşimizden daha genç militanımızdı. Sözcüğün tam anlamıyla son nefesine kadar militanca uğraş ve mücadele içinde, yoldaşımızdı. Genel Başkanımızı, militan kardeşimizi yitirdik, başımız sağolsun.

Boran komünistti. Daha 40'larda genç bir öğretim üyesi, bilim adamı olarak örgütlü mücadele içinde yeralmış, kafası ve kalemiyle olduğu kadar gerektiğinde dergileri sırtlayarak, köprü başında bildiri dağıtarak bütün benliğiyle kendini işçi sınıfına adamıştı. 45 yıl boyunca hareketin gelişmesi uğruna, kaçınılmaz legalitesini biran önce gerçekleştirmek uğruna, birliğini sağlama uğruna, işçi sınıfı davası uğruna yaşadı, mücadele etti. Son gün son anda TİP-TKP birliğini müjdeledi. Tüm komünistlerin, işçi sınıfımızın başı sağolsun.

Boran enternasyonalistti. İşçi sınıfı hareketinin uluslararası karakterini, kardeşliğini, dayanışmasını, birlik ve beraberliğini, bağımsızlık ve özgürlüğünü uyumlaştırmasını en iyi bilenlerdendi. Boran gerçek bir yurtsever, gerçek bir enternasyonalistti.

Boran özgürlükçü idi. O her türlü baskı ve tahakküme karşı özgürlük için mücadele etti. Kürt halkının varlığının tanınması ve üzerindeki baskıların kalkması için mücadelede birer kilometre taşı olan yazıları, sözleri, uğrunda 15 yıl hapsin göze alındığı 4. Büyük Kongre Kararları, mahkeme savunmaları, meclis ve radyo konuşmalarıyla, Kürt demokrat ve yurtseverlerinin, özgürlükçülerin başında oldu.

Boran gerçek bir demokrat, tam bağımsızlık için savaşan gerçek bir yurtseverdi. 45 yıl boyunca ülkemizin demokrasi tarihinde atılmış her ileri adımda onun katkıları vazgeçilmez değerdedir. Yurt

Devamı arka sayfada

Barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda

ONURLU BİR YAŞAM

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı **Behice Boran**, 1910 yılının 1 Mayıs'ında **Bursa**'da doğdu. Orta halli bir zahire tüccarı ailesinin üç çocuğundan en küçüğüydü. Orta öğrenimini **Arnavutköy Amerikan Kız Kolleji**'nde tamamlayan **Boran**, kazandığı burs ile **Michigan** Üniversitesi'nde yüksek öğrenimini sürdürdü ve aynı üniversitede sosyoloji doktorası yaptı. **Türkiye**'ye gelişinde kısa süre öğretmenlikten sonra **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Kürsüsü**'nde doçent oldu. **Manisa**, köylerindeki sosyal yapı araştırmalarını konu alan ve uzun yıllar **Türkiye**'de tek kalan kitabı, o günlerdeki araştırmalarının ürünüdür.

Ankara'daki yaşamı ile birlikte örgütlü mücadele içinde yeralan ve 1942 yılında **Türkiye Komünist Partisi**'ne üye olan **Boran**, fakülte arkadaşları ve ülkenin tanınmış Marksist aydınları ile birlikte **"Yurt ve Dünya"** ve **"Adımlar"** dergilerinin başlıca yazar ve yöneticilerinden oldu. Yine tanınmış bir Marksist olan **Nevzat Hatko** ile yaşamını birleştiren **Boran**, zamanın iktidarının hışmına uğramakta gecikmedi. **Boran** fakültedeki üç arkadaşı ile önce fakülte genel kurulu, bu olmayınca mahkeme kararı ile işinden uzaklaştırılmak istendi. Mahkemede aklanınca bu defa da, o sırada Milli Eğitim Bakanı olan **"Anadolucu" Reşat Şemsettin Sirer** ve etrafının bulduğu son çare kürsülerini lağv etmek, böylece **Boran** da içinde 4 öğretim üyesini fiilen üniversiteden uzaklaştırmak oldu. Diğer arkadaşları dış ülkeler öğretim kurumlarında önemli görevler yüklenerek yurtdışına gittiler. **Boran** yurtta kalmayı yeğledi ve yine Anadolu Ajansı'ndan mütercimlik işinden uzaklaştırılmış bulunan eşinin açtığı tercüme bürosunda çalışmaya başladı. Yazıları muhtelif dergi ve gazetelerde yayınlanıyordu.

1950 Haziran'ında **Boran**'ı **Türkiye Barışseverler Derneği**'nin kurucu başkanı olarak görüyoruz. Derneğin kuruluşundan kısa bir süre sonra 14 Mayıs seçimleri ile işbaşına gelmiş ilk DP Hükümeti, patlak veren **Kore Savaşı**'na

Devamı arka sayfada

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin açıklaması

Geçtiğimiz Cumartesi günü TİP Genel Başkanı, işçi sınıfının Türk ve Kürt halkının değerli evladı, ülkemizde, barış, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde önder bir komünisti, uluslararası komünist harekette enternasyonalist saygın bir yeri olan *Behice Boran Yoldaş*'ı yitirdik. En başta TİP ve yandaşlarına baş sağlığı dileriz. Bu acı kayıp tüm TKP üye ve yandaşlarının yüreğindedir ve aynı zamanda bizim kayıbımızdır. İşçi, emekçi halkımızın, tüm ilerici ve yurtseverlerin, aydınlarımızın başı sağolsun.

Boran Yoldaşla ölümünden 2 gün önce partimiz *Genel Sekreteri Haydar Kutlu Yoldaş* *Brüksel*'de düzenledikleri ortak basın toplantısında, partilerini TBKP adı altında birleştirmeye karar verdiklerini açıklamışlardı. Böylece *Boran Yoldaş*, daha genç yaşlarda başladığı barış, demokrasi, sosyalizm mücadelesini, ileri yaşlarında komünist hareketin birliği gibi çok önemli görevin yerine getirilmesiyle noktalıyordu.

Boran Yoldaş, daha 1940'lı yıllarda bir aydın olarak yazdığı yazılar, çıkardığı dergilerle bir ömürboyu sürecek mücadelesine başlıyordu. 1950 yılında *Barışseverler Derneği* kurucusu ve genel başkanı olarak *Kore*'ye asker gönderilmesine karşı çıkıyor ve bu barış savaşçılığı ilk mahkumiyetine neden oluyordu.

1965 yılında TİP yöneticisi olarak parlamentoya giren *Boran* yoldaş, parlamento kürsüsünün işçi sınıfı mücadelesi için nasıl kullanılabileceğinin parlak örneklerini veriyordu. O, *Türkiye*'de sosyalizmin köylere kadar yayılmasında, Marksizm Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin gelişip güçlenmesinde çok önemli bir rol oynamıştı.

Boran Yoldaş 1970 yılında TİP genel başkanlığına seçildi. Ardından 12 Mart darbesi, Kürt halkının demokratik ve anayasal haklarını talep eden TİP'i kapattı ve *Boran Yoldaş*'ı öteki TİP yöneticisi yoldaşlarla birlikte 15'er yıla mahkum etti.

Boran Yoldaş 1975 yılında TİP'i yasal olarak yeniden kuruyor ve bu kez komünist hareketin birliği mücadele gündemine giriyordu.

Devamı arka sayfada

Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi Merkez Komiteleri'nden

ORTAK AÇIKLAMA

İşçi sınıfının, Türk ve Kürt halkının değerli evladı Behice Boran yoldaş'ımızı, genel başkanımızı yitirdik. O ülkemizde barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm mücadelesinin yılmaz bir savaşçısı, uluslararası komünist hareketin seçkin önderlerinden biriydi. Boran yoldaş ateşli bir yurtsever ve enternasyonalistti. Onun komünist kişiliğinde direngenlik, kararlılık ve mücadele en belirgin özelliklerdi. Boran yoldaş herzaman işçi sınıfının, demokratik ve sol güçlerin birliğini ülkemizin aydınlık geleceğinin güvencesi olarak kararlılıkla savundu. En sert mücadeleler içinde birlikçi yaklaşımın, birlikçi tutum ve anlayışın örneği oldu. Onun onurlu, mücadeleci, ilkeli yaşam çizgisi bugünün ve gelecek kuşakların yol göstericisi olacaktır.

Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi, onunla birlikte başlayan ve tamamlanan her iki partinin Türkiye Birleşik Komünist Partisi olarak birleşmesi çalışmalarını en kısa zamanda ortak kongreyle noktalayacaklardır. Yine onunla birlikte çizilen Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin tarihsel görevi olan, komünistleri birleştirme görevini her iki parti kararlılıkla yerine getireceklerdir.

Behice Boran yoldaş, yurtdışında yaşama gözlerini yumdu. Ama onun yüreği her zaman ülkede atıyordu. Behice Boran yoldaş'ı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkararak ülkemizde onun etrafında oluşan büyük saygınlığı ve sempatiyi kırmanın mümkün olmadığı görülmüştür. Şimdi onu son yolculuğuna uğurlarken Türkiye İşçi Partisi ve Türkiye Komünist Partisi inanıyorlar ki, bu gerçek ülkemiz insanları, ilericileri, demokratları, devrimci ve komünistleri, işçileri, emekçileri, aydınları, gençleri ve kadınları tarafından bir kez daha kanıtlanacaktır. Behice Boran yoldaş yurtdışındaki onbinlerce politik göçmenin Türkiye'ye dönüş ve demokrasi istemlerinin bir temsilcisi olarak da dönecektir.

Behice Boran yoldaş'ımızın aralıksız mücadele içinde geçen yaşamı ülkemizde demokrasinin kazanılması, barış ve demokratik yenilenme mücadelesinin ivme kazandığı bir noktada son buldu. Ama onun ölümü bile bu mücadelenin daha da yükselmesinde etkili bir rol oynayacaktır.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi her düzeyde birlik bayrağını sürekli yükselterek, ülkemizde demokrasinin kazanılması ve genişletilmesinde etkili bir rol oynayarak güçlenecek, yasal çalışma hakkı için mücadelesini başarıya ulaştıracaktır.

Onun mücadeleci, onurlu anısı önünde saygıyla eğilirken, bir kez daha bu yolda kararlılıkla yürüyeceğimizi taahhüt ederiz.

12 Ekim 1987

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi
Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi

ONURLU BİR YAŞAM

Başı 1. sayfada

Amerika'nın yanında katılma kararı verdi. **Barışseverler Derneği**'nin olayı protesto eden bildirisi, bizzat **Boran** ve diğer kurucu yöneticiler tarafından dağıtıldı. Yeni iktidarın buna yanıtı ise barışseverlerin tutuklanarak **Ankara Askeri Siyasi Mahkemesi**'ne sevkidir. Mahkeme, büyük tartışmalar ve bir kaç defa tahliye ve yeni tutuklamalardan sonra, **"Milli menfeatlere zarar verecek faaliyette bulunmuş olmalarından dolayı" Boran** ve arkadaşlarını 15 ay hapse ve 5 ay sürgüne mahkum etti. **Behice Boran** Yoldaş **Türkiye Barış Komitesi Onur Kurulu üyesi** ve 1980'den bu yana **Dünya Barış Konseyi** üyesidir.

Boran'ın tek çocuğu olan **Dursun Hatko** da bu tutuklama ve tahliye serisi sırasında, bir yeni tutuklamadan önce doğmuş bulunuyordu. Bu davanın bitiminden kısa bir süre sonra **Boran**'ı **51 Tutuklamaları** adıyla bilinen tutuklamaların son serisinde tutuklanmış olarak görüyoruz. Altı ay tutuklu kaldıktan sonra askeri mahkemenin **Boran** hakkındaki kararı delil yetersizliğinden beraattir.

27 Mayıs sonrası görece demokratik ortamda **Boran**, yine yazılarıyla gazete sütunlarında ve dergilerindedir. Bu sırada **Türkiye İşçi Partisi** kurulur. Bir yıl sonra 8 Şubat 1962'de tanınmış sosyalist **Aybar**, genel başkan olarak partinin başına geçmeye çağrılır. Kısa bir süre sonra **Boran** da parti saflarındadır. Partideki ilk görevi **Bilim ve Araştırma Bürosu** üyeliği ve büro üyesi olarak yazılacak parti programının hazırlanmasıdır. Bundan sonra, bugüne gelinceye kadar **Boran** bu büronun üyesi olsun olmasın partinin yürütülen teorik çalışmalarının hemen hepsinin başında yeralır ve 1962'de başlayan bilimsel sosyalistleşme çizgisindeki gelişmenin başlıca mimarlarından biri olur.

1964'de **İzmir**'de yapılan **1. Kongre**'ye **İstanbul** delegesi olarak katılan **Boran, Genel Yönetim Kurulu**'na seçilir. Bu üyelik son anına kadar 23 yıldan fazla sürecektir. Kongre sonrası **Merkez Yürütme Kurulu** üyeliğine seçilen **Boran**, bu görevini de 1968'deki parti içi ayrışma ve mücadele sırasında bir yıl uzak kalması dışında, bugüne kadar sürdürecektir.

1965 seçimlerinde partinin **Urfa** Milletvekili olarak meclise giren **Boran**, diğer görevlerine ek olarak **Meclis Gurubu Dış Politika ve Milli Savunma Sözcüsü** oldu. **Türkiye İşçi Partisi**'nin NATO, üsler, bağımsız dış politika, yurt savunmasını esas alan milli savunma konularında yaptığı çıkışlarda ve bunları kamuoyuna maletme mücadele ve başarılarında **Boran**'ın meclis içi ve dışı katkısı belirleyici etkenlerden biri oldu. **Boran** bu dönemde **Türkiye-Ortak Pazar Parlamentolararası Ortak Komisyonu**'nda görev alan parlamenterler arasında bulundu.

1968 yazında parti içinde başgösteren sağ değerlendirmelere ve politikalara ve önce içten ve sonra dışardan geliştirilen **"sol"** değerlendirme ve politikalara karşı parti çizgisini savunma sonunda **4. Büyük Kongre** kararı ile bu her iki savrulmaya karşı kesin başarı elde edilmesi mücadelesinde **Boran**, başlıbaşına bir ağırlıktır. Bu süreç içinde **Boran, Aybar**'ın partiden istifa etmesi üzerine yeni kongreye kadar sürecek dönemde genel başkan olan parti kurucusu **Şaban Yıldız**'ın yanında genel sekreter olarak görev alacaktır.

Boran 1970 yılında yapılan **4. Büyük Kongre**' de parti başkanlığı görevine getirilmiş ve o günden son nefesine kadar 17 yıl boyunca partinin genel başkanlığı görevini yürütmüştür.

12 Mart 1971 askeri müdahalesiyle baskı rejimi bütün gücüyle sola yüklenirken, **Boran** ve yoldaşları tutuklanır ve askeri sıkıyönetim mahkemesi'ne sevkedilirler. **Boran**'ın askeri mahkemedeki savunması parti tarihinde olduğu kadar bütün sol, demokrat, yurtsever hareketin de onur belgesidir. Verilebilecek cezanın en ağırıyla 15 yıla mahkum olan **Boran** ve yoldaşları 1974 af yasası ile hapisten çıktıkları zaman partinin yeniden örgütlenmesi ve yeni programı direnilen çizginin somut ifadesi olur. Ondan sonraki iki kongrede de, 12 Eylül sonrası illegal örgütlenmede de partinin başında **Boran**'dır. Bundan sonra nükleer bir savaş felaketiyle insanlığın topyekün yokolma tehlikesi, bunlara karşı mücadele, güç ve eylem birliği ve işçi sınıfının politik hareketinin birliği konuları bütün çalışmalarının, yazı ve konuşmalarının eksenini oluşturur.

Son gün, hastalığının ona bu olanağı verip veremeyeceğini tam olarak bilemeden gerçekleştirilen ortak basın toplantısında **TKP-TİP** birliği ile ilgili sözleri bu uğurda yıllarını vermiş ve henüz son noktası konmamış olsa da istediğine ermiş onurlu yaşamının mutluluğunu taşır.

Boran, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı olarak 10 Ekim 1987'de mücadelelerle dolu ve o ölçüde de onurlu yaşamını noktalamış bulunuyor.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi'nin açıklaması

Başı 1. sayfada

ve Dünya'daki ilk yazısından son basın toplantısındaki konuşmasına kadar. Demokrasi ve yurtseverlik mücadelesinde yeralan bütün kardeşlerimizin başı sağolsun.

Boran barışseverdi. 1950'de barış mücadelesinin ilk örgütleyicisi o günden bugüne barış için uğraş verenlere örnek oldu. Barış savaşçılarının başı sağolsun.

Boran ülkede ve dünyada, günümüzde ve gelecekte hertürlü sömürü ve baskıdan arınmış dopdolu insanca bir yaşam özledi, bunun için yaşamının sonuna kadar mücadele etti. Onun yolu birlik ve mücadele yoluydu. O son anına kadar tüm barış ve demokrasi güçlerinin birliği, sol güçlerin birliği, işçi sınıfının birliği için çalıştı. Bugün bizler, partiyi dün ve bugün omuzlayanlar, onu izleyenler, ona gönül ve destek verenler birlik için, mücadele için Boran'ın yolundan daha sıkı kenetlenip yürüyeceğiz.

Boran yoldaş bize mücadelede kararlılığı öğretti, en güç koşullarda başımızı dik tutmayı öğretti. Biz Boran yoldaş'a layık öğrenciler olacağız, söz veriyoruz. Rahat uyu

11. Ekim 1987
Türkiye İşçi Partisi
Merkez Komitesi

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin açıklaması

Başı 1. sayfada

Boran Yoldaş'ı ölüm, 77 yaşında, yurtdışında ve vatandaşlık haklarından yoksun olarak aramızdan aldı. Bugün Batı Avrupa'da onun kaderini paylaşan daha onbinlerce ilerici yurtsever yaşıyor.

Boran Yoldaş, 60'lı yıllarda yetişmiş tüm ilerici, devrimci kadrolara emeği geçmiş bir lider olarak, onlara, tüm komünist harekete, devrimci sola, ilerici, demokrat, yurtsever kişi ve güçlere, birlik çağrısı yapıyordu. Çünkü, *Boran Yoldaş*'ın deyimiyle *"Aydınlık Geleceğin"* görevleri bugün her düzeyde birlik çabalarının yaşama geçmesiyle olanaklıdır. *Boran Yoldaş* bizlere kavga mirası olarak birlik görevlerini bıraktı. Bu her düzeyde yerine getirilmesi gereken bir mücadele bayrağı olarak yaşama geçecektir.

O, partimizin kurucusu *Mustafa Suphilerden* bu yana tüm devrim şehitlerinin safında yerini aldı. Onların kavgası şimdi ülkemizin karanlık güçlerin ellerinden, sömürü ve zorbalığın boyunduruğundan kurtarılabilmesi için, hepimizin kafasında, yüreğinde ve eylemindedir.

Devrimci geçmişimize, birlikçi tutumumuz, birlikçi eylemimizle, devrimci bir gelecek hazırlama görevi bizi bekliyor.

İki partinin birliğinin gerçekleşmesinde, *Boran Yoldaş*'ın inançlı ve kararlı tutumu hiçbir zaman unutulmayacak, onun yükseltip tuttuğu barış, demokrasi, sosyalizm bayrağı hep yukarıda kalacaktır.

11 Ekim 1987
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

Boran: Birlik ve yasallık

Foto: Thomas Brenner

TİP ve TKP'nin birleşmesine ilişkin Brüksel'deki Basın Toplantısını başlatan Behice Boran şöyle diyordu:

“Sorulara ve cevaplara girmeden önce kendime ilişkin olarak kısa bir açıklama yapma gereği duyuyorum. Ben bugün, buraya maalesef hastalanmış olarak geldim. Rahatsızlığım kalpten. Ama bu kadar önemli bir toplantıda bulunmamazlık edemezdim. Onun için geldim. Niyetim sonuna kadar kalmak ve tartışmalara da katılmak. Ama kalabilir miyim, kalamaz mıyım, bilemem! Kalamazsam ve tartışmalara katılamazsam bağışlamanızı dilerim.”

Sevgili Boran yoldaş, sonuna kadar kaldı ve tartışmalara katıldı

•

“Birlik fikrine çok demiyeyim ama, oldukça eski bir zamanda gelindi. Birlik gerekli midir, değil midir diye bir tartışma yapılmadı. O gereklilik baştan sorgusuz sualsiz kabul edildi iki tarafça... Baştan itibaren konuştuğumuz birleşmenin en sağlam şekilde meydana getirilmesi... en sağlam, en doğru biçimde bir birleşme nasıl olur? Bu soruya cevap aradık. Onun için en sağlam bir ideolojik ve politik temel oluşturmaya çalıştık. Bu temel esasen vardı. Zaten birliğin akla gelişi ve birliğin verimli sonuçla bitişi bundan dolayıdır. Nesnel olarak iki partinin arasında ideolojik ve politik açıdan yakın bir benzerlik ve hatta bir özdeşlik vardı. Ondan dolayı, "neden birleştiler, niçin birleşme gereğini duydular" gibi bir sual yerine, "niye baştan beri birleşmediler" diye sormak icap eder.

"Türkiye kanımızca çok uzak olmayan bir gelecekte, ama pek de uzak olmayan bir gelecekte Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ne legal olmak, yasal parti olmak fırsatını verecektir. İktidarlar istemese de tercihleri o olmasa da.. Çünkü eskiden beri söylemişizdir, parlamentoların oluşturduğu ve geçirdiği kanunlardan ziyade toplumun kendi nesnel gelişme kanunları ağır basar. Türkiye sevinebiliriz ki, demokratik bir ülke olmaya, demokrasinin gelişmesini gerçekleştirmeye mahkumdur diyebiliriz. Bu güzel bir mahkumiyet ama! Böyle mahkumiyet dostlar başına. Bu anlamda adayız legal parti olmaya.”

Herausgeber: Ems Verlag Postfach 10 10 16 4300 Essen 1